

Nieuwsbrief

Jaargang 25, nummer 3, najaar 2011

HVC

HVC Nieuwsbrief

De HVC Nieuwsbrief wordt uitgegeven door de Historische Vereniging
Capelle aan den IJssel en verschijnt vier maal per jaar.
Leden van de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel
ontvangen de Nieuwsbrief gratis.

De contributie van de vereniging bedraagt € 15,00 per jaar;
Voor 65-plus leden en CJP-leden bedraagt de contributie € 9,00 per jaar.

Inhoud

1	Van de Voorzitter	pag. 66
2	DVD Schepen van Vuyk	pag. 68
3	Opening Dief- en Duifhuisje	pag. 69
4	HVC Nieuwsberichten	pag. 71
	Open Monumentendag	pag. 71
	Leden werven Leden	pag. 71
	Jubileumuitgave	pag. 71
	Stadsrondleidingen	pag. 72
	Regentenkamer	pag. 72
	Website HVC	pag. 73
	Expositie 60-er jaren gesloten.	pag. 73
5	De Capellenaren van 1674 (deel II)	pag. 74
6	Verhagen, Philip en diens zoon Pieter	pag. 79
7	Gesproken Geschiedenis	pag. 84
8	Juffrouw Leusink	pag. 87
9	Ook HVC en Reacties van Lezers	pag. 89
10	Wat ligt er op de planken van het depot	pag. 91
11	Colofon	pag. 92

Bij de omslag:

*Gezicht op de Dorpsstraat vanaf de Hollandsche IJssel. Op de voorgrond
rechts het Van Cappellenhuis, op de achtergrond de Dorpskerk..*

Bron: Gemeentearchief Rotterdam

Fotograaf: Mulder

Van de voorzitter

Als deze Nieuwsbrief bij u op de deurmat valt ligt de zomer al weer bijna achter ons. Tenminste het jaargetijde zomer, want wat het weer betreft moeten we het misschien juist van de komende periode hebben. Dus als u nog op vakantie gaat, veel plezier met, wie weet, heel veel mooi weer.

Voor de HVC heeft elk jaargetijde wel iets bijzonders.

Zo was er in het voorjaar, om precies te zijn 10 juni 2011, de zeer geslaagde opening van het Dief- en Duifhuisje. In de stromende regen werden 's middags de partytenten neergezet, maar tussen drie en vijf uur was het droog en scheen de zon. Onder grote belangstelling – we schatten rond de 150 mensen – opende wethouder Jouke van Winden rond half vier met een grote sleutel de deur van het Dief- en Duifhuisje en daarmee werd het kleinste museum van Nederland weer in gebruik genomen.

Een bijzonder moment. Immers, in 2005 had de HVC haar laatste tentoonstelling in het Dief- en Duifhuisje gehouden. Daarna zijn de werkzaamheden in het Rozenburchtgebied begonnen en kon het niet meer als zodanig worden gebruikt. Als gevolg van de sluiting van het depot aan de 's-Gravenweg 325, in 2006, moesten we allerlei spullen kwijt en is het Dief- en Duifhuisje min of meer gaan fungeren als tijdelijke opslagruimte.

Tijdelijk, want dat kon natuurlijk niet de eindbestemming zijn. Dat vond noch de gemeente noch de HVC. Daarom hebben de gemeente Capelle aan den IJssel en de HVC in november 2008 gezamenlijk de intentie uitgesproken het Dief- en Duifhuisje zodanig op de kaart te zetten dat het als Capels Cultureel Erfgoed zo optimaal mogelijk tot zijn recht zou komen en benut zou gaan worden.

En dat is gebeurd.

De gemeente heeft het buitengebeuren grondig aangepakt. Het huisje zelf is onderhanden genomen. De pijnappel is weer op het dak gezet. Er is binnen een spiltrap geplaatst, zodat de zolder ook gebruikt kon gaan worden als expositieruimte. En er is moderne verlichting aangebracht.

Vanaf nu is het aan de HVC om de geschiedenis van het Dief- en Duifhuisje, dus van het Slot van Capelle en haar omgeving in al haar facetten te laten zien en er over te vertellen.

We hebben ervoor gekozen om op de zolder een permanente expositie in te richten waarbij de geschiedenis van het Slot van Capelle en omgeving in grote lijnen wordt verteld. Beneden zullen wisselexposities worden gehouden, waarin steeds een ander aspect van die geschiedenis extra wordt belicht. Nu zijn dat de duiven.

De intentie is realiteit geworden. Dank zij de gemeente en dank zij de medewerkers van de HVC.

Beiden dank ik, op deze plaats, nogmaals hartelijk voor het vele werk dat verzet is om tot dit prachtige resultaat te komen.

Verderop in de Nieuwsbrief treft u nog een fotoreportage van dit feestelijk gebeuren aan.

Deze zomer, op 13 augustus jl., werd de expositie 'Capelle in de 60-er jaren' feestelijk afgesloten met een hapje en drankje. Circa 900 mensen hebben de expositie het afgelopen jaar bezocht. Een mooi resultaat met ook veel leuke reacties in het gastenboek.

Verder werd door de HVC een nieuwe DVD over de schepen van Vuyk gepresenteerd. Dat leverde een kleine stormloop van geïnteresseerde mensen op en het einde daarvan is nog niet in zicht.

En momenteel zijn we druk bezig met de voorbereidingen voor de nieuwe expositie die vrijdag 9 september a.s. in het Historisch Museum zal worden geopend door de heer Marco Stolk, manager uitvoerende dienst CVU Uitvaartzorg. De titel van deze expositie luidt: 'Nieuw gebruik – Oude Capelle' en is gebaseerd op het landelijk thema van Open Monumentendag 2011 'Nieuw gebruik – oud gebouw'.

Van circa twintig gebouwen en plekken in Capelle aan den IJssel, waaronder uitvaartcentrum Capella, worden zowel de oude functies als het hedendaags gebruik getoond door middel van foto's, filmpjes en ander informatiemateriaal.

Zaterdag 10 september, op Open Monumentendag, is de expositie voor het eerst te bezoeken in het Beijerinckemaal. De machinekamer is dan ook volop in bedrijf.

Natuurlijk is er op Open Monumentendag nog een heleboel meer te doen in Capelle aan den IJssel. Zo houden maar liefst 17 organisaties Open Huis, met veel leuke activiteiten. U vindt het complete programma in de bijgevoegde brochure.

Voor de herfst hebben we ook nog een aantal zaken op stapel staan.

Wij verwachten dan de nieuwe website van de HVC te kunnen presenteren.

En de in samenwerking met de gemeente Capelle ontwikkelde website 'Capelle in Beeld' zal dan ook officieel in gebruik genomen gaan worden.

U ziet het, de HVC is een levendige vereniging waar veel gebeurt.

En dat willen we graag zo houden.

Dus doe mee, word medewerker, werf een lid.....iedere bijdrage, groot of klein, is welkom.

Over de stand van zaken met betrekking tot de ledenwerfactie wordt u in deze Nieuwsbrief geïnformeerd door Anna Swets.

Rest mij nog te vermelden dat Gerard van den Akker, bestuurslid sinds maart van dit jaar, te kennen heeft gegeven bij nader inzien toch te weinig tijd te hebben voor de HVC. Bovendien ontbrak ook de noodzakelijke 'klik'. Jammer, maar Gerard dank voor het proberen.

Anneke van den Bremen
Voorzitter

Schepen gebouwd door A. Vuyk & Zonen

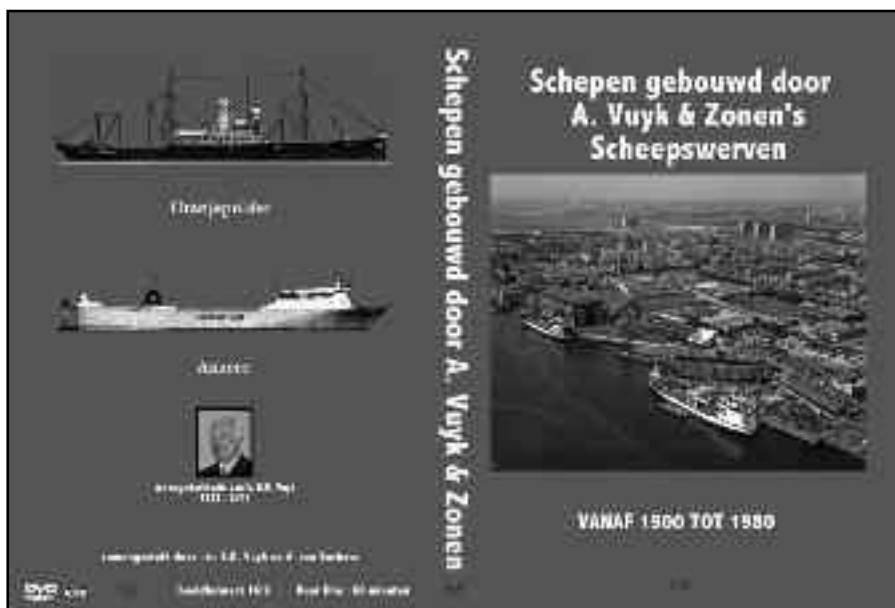
De HVC heeft weer een nieuwe DVD uitgebracht. Deze DVD is samengesteld door ir. E.D. Vuyk en Bram van Bochove. Dik Vuyk heeft helaas het uitbrengen van deze DVD niet meer kunnen meemaken, hij is in januari 2011 overleden.

De DVD toont in een diavoorstelling zo veel mogelijk schepen, die door A. Vuyk & Zonen zijn gebouwd in de jaren tussen 1900 en het einde van de werf in 1980. De foto's zijn geleverd door Dik Vuyk. Bram van Bochove heeft de foto's gescand en er een diavoorstelling van gemaakt.

Als extra worden een aantal luchtopnames van zowel de werf in Capelle-West als Dorp getoond en een aantal foto's van voorwerpen, die met de scheepswerf hebben te maken.

Bij de DVD wordt een boekje geleverd. Hierin staat het verhaal van de scheepswerf en de bouwlijst zoals dat in het boek "Verdwenen Scheepshellingen" staat. De DVD kost €15,00 en is verkrijgbaar in ons museum aan de Bermweg 13.

Bram van Bochove

Dief- & Duifhuisje officiële geopend

Het kleinste museum van Nederland werd op 10 juni op feestelijke wijze en onder grote belangstelling geopend. Wethouder Jouke van Winden verrichtte de openingshandeling door met een speciale sleutel de deur naar het museum te openen.

Bazuingeschal kondigde de toespraak door HVC voorzitter Anneke van de Bremen aan. Hierin werd kort de geslaagde renovatie van het pandje door de Gemeente Capelle, zowel aan de binnen- als buiten zijde, gememoreerd zodat het Rijksmonument nu weer een fraai onderdeel vormt van het Rozenburchtgebied.

Binnen is de ruimte geschikt gemaakt voor exposities, die nu en in de toekomst vooral zullen gaan over alle facetten van de geschiedenis van het vroegere kasteel. Op de bovenverdieping bevindt zich een permanente expositie over kasteel zelf, waar ook een aantal voorwerpen, die bij opgravingen op het voormalige kasteelterrein tevoorschijn zijn gekomen, worden getoond. Beneden zullen wisselexposities plaatsvinden. De openingsexpositie heeft als titel "Een hemels gerecht" en gaat over de rol die duiven speelden in het kasteelleven van toen.

Tot en met oktober 2011 zal de expositie te zien zijn op elke 2^e zaterdag van de maand van 13.00 tot 16.00 uur.

De eerste twee openstellingen trokken al een groot aantal bezoekers.

Open Monumentendag 2011

Het thema van de landelijke Open Monumentendag is dit jaar Nieuw gebruik – Oud gebouw en gaat over herbestemming. Op deze dag zal de verbinding worden gelegd tussen monumentale gebouwen en hun nieuwe functie, hun nieuwe betekenis of zelfs hun nieuwe omgeving.

Bij deze Nieuwsbrief treft u een programma aan van de activiteiten in Capelle aan den IJssel op 10 september.

Wilt u meer informatie over thema en achtergronden van Open Monumentendag en van activiteiten in andere plaatsen in Nederland, bezoek dan de website www.openmonumentendag.nl

Leden werven leden

We kunnen rustig zeggen dat er met enthousiasme is gereageerd op de oproep om te proberen de HVC het jaar 2012 in te laten gaan met 500 leden. Deze grens werd inmiddels overschreden en nog steeds komen er wekelijks nieuwe aanmeldingen.

HVC penningmeester en ledenadministrateur, mevr. Anna Swets liet weten:

De ledenwerfactie is goed van start gegaan. Er zijn 31 leden opgegeven en spontaan hebben zich nog 8 mensen aangemeld.

Tot nu toe dus 39 nieuwe leden.

Heeft u nog niemand aangemeld, de ledenwerfactie gaat door.

We zijn de 500 gepasseerd. Het moeten er toch zeker 550 kunnen worden! Ik wacht uw aanmelding af.

Jubileumuitgave

25 jaar HVC in 2012

De HVC hoopt in 2012 met een jubileumuitgave te komen ter gelegenheid van het 25 jarig bestaan. De samensteller van deze uitgave is op zoek naar foto's die gemaakt werden tijdens een HVC activiteit. Vooral over de periode 1987 – 1995 kan er nog wel wat materiaal gebruikt worden.

U begrijpt het al, bent u in het bezit van dergelijke foto's dan willen wij ze graag van u ontvangen om ze – nadat ze gescand zijn – weer in goede staat aan u terug te geven.

Even een belletje met 010 - 284 79 09 of een e-mailtje naar j.specht@ziggo.nl en ze worden bij u opgehaald.

Dank voor de te nemen moeite.

Stadsrondleidingen

Een werkgroep van de HVC heeft de koppen bij elkaar gestoken en een plan opgesteld voor het organiseren van een aantal rondleidingen door Capelle. Deze rondleidingen gaan door delen van Capelle als de Oude Kern en het Dief- en Duifhuisje en Slotpark of laten kenmerkende cultuurhistorische elementen zien of (monumentale) woningen.

Het ziet er naar uit dat de route en het basis verhaal dat tijdens de rondleiding verteld wordt binnen 2 maanden op papier zal staan. Uiteraard mogen de basis verhalen worden aangevuld met sappige details of anekdotes uit eigen kennis.

De wandelingen zullen ongeveer 60 – 90 minuten duren, een fietsroute heeft een lengte van maximaal een kilometer of tien.

De HVC is van plan deze rondleidingen vanaf 2012 aan te bieden in de periode april tot en met september en wel eenmaal per maand regulier en voor groepen op aanvraag.

Lijkt het u wat om als stadsgids op te treden (en dat kan rustig op één onderwerp zijn of voor een onderwerp dat hier niet werd genoemd) meldt u zich dan nu al aan zodat u vanaf het begin betrokken kunt worden bij de samenstelling van de wandelingen en/of fietstochten: *hvc-capelle@hetnet.nl*

Regentenkamer Van Cappellenhuis

Na overleg met de gastvrouwen en gastheren van de Regentenkamer in het Van Cappellenhuis is tijdens de bestuursvergadering van augustus formeel besloten de maandelijkse openstelling te beëindigen.

Aanleiding is het sterk teruglopende aantal bezoekers.

De indruk bestaat dat diegenen in Capelle aan den IJssel en omstreken die belangstelling hadden in de Regentenkamer deze inmiddels hebben bezocht.

Wel blijft het voor groepen mogelijk om een afspraak te maken voor een bezoek met rondleiding.

Op 10 september, Open Monumentendag, zal de Regentenkamer voor de laatste maal regulier te bezichtigen zijn.

Een woord van grote waardering voor ieder die zich de afgelopen jaren heeft ingezet voor deze historische plek is absoluut op zijn plaats.

Website HVC

De doelstelling van de HVC om belangstellenden zo goed als mogelijk inzicht te geven in de historie van Capelle aan den IJssel krijgt een nieuwe impuls.

Een vernieuwde website moet de informatie, die de HVC heeft over de geschiedenis van Capelle toegankelijker maken voor belangstellenden.

De HVC laat nu door professionals een nieuw grafisch- en functioneel ontwerp maken, waarbij uitgangspunt is:

geen doolhof,
maar duidelijke rubrieken die snel naar de gewenste informatie leiden.

Wanneer alles volgens planning verloopt is de nieuwe website van de HVC vanaf de tweede helft van september in de lucht.

Expositie Capelle in de 60-er jaren gesloten

Met een goed bezochte receptie is de 60-er jaren expositie in het Historisch Museum aan de Bermweg officieel afgesloten.

Bestuurslid Anneke Scheffer, verantwoordelijk voor Exposities, sprak van een geslaagde en goed bezochte tentoonstelling.

Inmiddels is begonnen met de voorbereidingen van een nieuwe expositie, die op 10 september haar deuren zal openen. Deze tentoonstelling heeft de titel meegeregren:

NIEUW GEBRUIK - OUD CAPELLE.

De Capellenaren van 1674 - Deel II

(Deel I verscheen in de Nieuwsbrief Zomer 2011)

In het eerste deel lasen wij dat de ambachtsbestuurders van Capelle eind 1673 de opdracht van de Staten van Holland en West Friesland kregen om een overzicht te leveren van hun inwoners en hun vermogen om belasting te betalen, de zgn. quotisatie.

Vluchtelingen in Capelle

Behalve de eerdergenoemde Pieter Jansz Homes zijn er nog een paar oorlogsvluchtelingen in Capelle. Zo woont in Keten **Cornelis Wittensz Bleijswijck**, die ook uit Goejanvervellesluis komt. Hij woont met vrouw en kind in één huis met **Willem Willemsz**, een scheepmaker (*waarschijnlijk Hoogendijk*), die een vrouw en drie kinderen heeft.

En **Cornelis Jansz van der Leeuw**, die ook scheepmaker was, en zijn vrouw. Cornelis moet een zoon zijn van Witten Maertensz, wiens bovengenoemde weduwe Neeltje Adriaensdr Zeeuw een andere vluchteling uit Goejanvervellesluis onderdak biedt. Ook zijn broer Claes woont in Capelle-Dorp, als schoenmaker. Hij staat niet als vluchteling geboekt.

Als zoons van een rijke steenfabrikant hebben zij waarschijnlijk meer mogelijkheden dan enkele andere vluchtelingen, zoals **Roel Jansz**, die met zijn vrouw en zijn tante gevlucht is uit Nieuwerbrug en in een kamer woont bij mattenmaker **Hendrick Pietersz** op het Dorp; Hendrick heeft ook zijn eigen moeder in huis.

Eveneens uit Nieuwerbrug komt **Marrichjen Jans**, die in de stal woont van de weduwe van **Leendert Leendersz Vos**, een steenbakster. De weduwe heeft ook een zoon en een arbeidster in huis. Aangezien zij tot de gequotiseerden hoort, beschikt zij waarschijnlijk over een huis dat ruimer is dan gemiddeld.

Steenfabriek : volladen van een veldoven voor het bakproces.

*Aan de Hollandsche
Waterlinie, 1672
(door J. Hoyink van
Papendrecht)*

Tenslotte woont er nog een vluchteling in Schinkelsveen, **Jan Cornelisse**, een arbeider met drie kinderen. Hij is gevlucht uit Reeuwijk. Hij woont tussen de baggeraars, dus daar zal hij waarschijnlijk ook zijn brood mee verdienen.

Reeuwijk, Nieuwerbrug en Goejanvervellesluis hadden een strategische ligging aan de Hollandse Waterlinie. In de winter van 1672/73 trachtten de Franse legers, via het ijs, daar een doorbraak te forceren om het laatste stuk van de Nederlanden in te nemen. Bloedige gevechten, brandstichtingen, plunderingen en verkrachtingen hebben er onvoorstelbare schade aangericht¹. De invallende dooi heeft Nederland net op tijd gered.

In Capelle is niet gevochten, al lag de geïnnundeerde Krimpenerwaard dichtbij. In de naoorlogse opbouwfase brak er voor de Capelse steenfabrikanten waarschijnlijk een goede tijd aan.

Een paar Capellenaars uit het 's-Gravenweggebied

Langs de 's-Gravenweg zaten dus de grondbezitters die de meeste belasting moesten leveren. Een paar van hun boerderijen, zoals het huidige Scoutcentrum en het huis van de Kinderboerderij zijn terug te vinden in hoofdstuk VI van het onvolprezen boek "Het Boerenerfgoed van Capelle aan den IJssel"².

We komen bekende namen tegen: zo dragen 8 van de 58 gezinshoofden de achternaam **Zeeuw** of **Seeu**. Opvallend is het grote aantal gezinshoofden dat weduwe is: 12. Veelal wonen daar dan inwonende kinderen of andere familieleden bij, die het bedrijf kunnen voortzetten. Zo heeft de weduwe van **Arien Ariensz Seeuw** haar zoon **Cornelis** in huis, die ook al weduwnaar is; beiden zijn gequoteerd. Hetzelfde geldt voor de weduwe van **Cornelis Pietersz van Omoorden**; zij is "zeer oud", en woont in bij haar zoon **Pieter** met diens vrouw en vier kinderen. Bij de weduwe van **Willem Schoonder** woont haar zoon **Jan** met zijn vrouw in, plus (waarschijnlijk haar schoonzuster) **Maria Schoonder**, een weduwe met twee kinderen. De

ongetrouwde **Cornelis Michielsz den Ouden** heeft samen met zijn broer **Cornelis Michielsz de Jonge** hun vader **Michiel Hendricksz** in huis (“een stokoud man”), plus een andere broer, **Hendrick Michielsz**, als arbeider.

In het ‘s-Gravenweggebied wonen ook nog een schoenmaker, twee watermolenaars en een herbergier: **Leendert Plonen Crijsman**, die we al kennen als de koper, in 1671, van herberg “De Roode Leeuw” (*Nieuwsbrief HVC voorjaar 2011, p.31*), de meest oostelijke bewoner van de Capelse ‘s-Gravenweg.

Een paar Capellenaars uit Schinkel(s)veen

De wijk Schinkel(s)veen wijkt in 1674 sterk af van de andere wijken: hier wordt gebaggerd en turf gewonnen. De ontstane watervlakten zullen later weer worden ingepolderd.

In 1674 waren 20 van de 28 hoofden van huishoudens “baggerman”, 4 zijn turf-
maakster. Er wonen verder nog een scheepmaker, een arbeider en een landbouwer
annex bijenhouder. Deze laatste, **Gerrit Corsse Hoogerlinde**, is een van de drie
gequoteerden in deze wijk. De beide anderen zijn veelzijdige ondernemers: **Maer-
ten Jacobse van Vliedt** is getrouwd, heeft vier kinderen, “houdt herberg, bakt,
veent, bouwt en doet winkel”, en **Willem Willemse Bleycker** heeft ook een vrouw
en vier kinderen, terwijl hij “houdt herberg, bakt, heeft 2 koeien, bouwt en veent,
doet comenierswinkel” (*kruidenier*). Dat maakt nieuwsgierig: hier waren twee con-
currenten, in een soort ontwikkelingsgebied. Hoe zou het hen vergaan zijn?

*Een mat-
tenfrotter
aan het
werk.
Zittend
op de
knieën
deed hij
zijn
werk.*

Het Notarieel Archief geeft antwoord.

Maarten Jacobse van Vliedt en **Willem Willemse Bleycker**, de manusjes van alles in Schinkelsveen, hebben het niet goed gered. Zij hebben geld moeten lenen om hun bedrijf te beginnen en het lukt ze niet om hun schulden terug te betalen. Dat blijkt uit dat deel van het Notarieel Archief van Capelle, dat de HVC-vrijwilligers hebben kunnen bewerken, en waar dus via internet in te zoeken is³.

Van Vliedt heeft een jaar na de telling een schuld van 364 gulden, o.a. voor diverse belastingen, maar er lijkt een oplossing gevonden. Zijn buurtgenoot **Claas Ariense Roggeveen** zal hem helpen. Van Vliedt draagt zijn inboedel en goederen in eigendom over aan Roggeveen, die zijn schulden voor hem zal betalen. Tegelijk verhuurt Roggeveen hem voor 50 gulden per jaar een huis met erf, hooiberg en schuur op de Achterweg, op de hoek van de Schinkelskade, het huis waar Van Vliedt vermoedelijk al woont. Roggeveen geeft hem toestemming zijn inboedel te blijven gebruiken. Het is een oplossing die in die tijd vaker wordt toegepast bij hardnekkige schulden. Gelukkig heeft Van Vliedt nog een voorraad turf liggen, die door de baljuw Cornelis Cappellenaer voor 150 gulden zal worden doorverkocht. Nu kan hij de huur in elk geval betalen. Hij heeft echter nog meer schulden, want twee maanden later hernieuwt hij een schuldbekentenis van 504 gulden aan een inwoner van Oostfriesland. Hij is dus nog niet uit de brand.

Over zijn collega en concurrent **Bleycker** weten wij meer. Hij heeft het moeilijk. De baljuw **Cornelis Cappellenaer**, die de belastingen moet innen, houdt hem scherp in de gaten. Hij stuurt zelfs op een novembernacht in 1674 een deurwaarder, een schepen en de bode **Pieter Wiggersz van Cappelle** met een bootje naar het huis van bakker Bleycker in Schinkelsveen. Ze zijn kennelijk getipt, want zij vinden er 26 warme tarwebroden en 69 roggebroden van 4 pond, waarover geen belasting is betaald. Zij delen een bekeuring uit en willen het brood in beslag nemen, voor de armen, maar Bleyckers vrouw weet ze te vermurwen met een goed verhaal. Het brood is volgens haar bestemd voor een begrafenismaaltijd, een “dootmael onder de berch” (*de hooiberg*), en zij belooft zelf voldoende brood aan de armen en de ambtenaren te zullen geven. De ambtenaren brengen hierover verslag uit aan de (substituut)schout, tevens notaris, Everard Maes, en zo weten wij ervan. Maar Bleycker is nog niet uit de problemen. Enkele jaren later, in 1677, raakt hij zijn bezittingen grotendeels kwijt. Een huis en erf met kaatsbaan (!) en schuur in Schinkel(s)veen, dat voor de helft zijn eigendom was, wordt weggeschonken door Jan Claesz van der Chijs. Die kon daar kennelijk over beschikken, vanwege onder curatelestelling. Twee maanden later is Bleycker ontslagen uit zijn curatele en verkoopt een stuk land met een huis, ten noorden van de ‘s-Gravenweg, aan Van der Chijs en Cornelis Maertensz Visch uit Nieuwerkerk. Daar rust nog een hypotheek op van 650 gulden. Voor 2/3 van dat bedrag draagt hij ook al zijn turf op het land aan hen over; zij nemen de rest voor hun rekening. Ook Bleycker heeft het dus niet gered in Schinkelsveen.

Tot slot

Ook al woonden er in de 17^e eeuw maar een paar honderd mensen in Capelle, het dorp leefde volop. De oude wijkstructuur is nog steeds herkenbaar - met uitzondering van Schinkelsveen. Er werd hard gewerkt, er werden mannen naar de oorlogsgebieden gestuurd, men huisvestte vluchtelingen en men betaalde belasting.

De steenplaatsen en scheepmakerijen functioneerden tot in de vorige eeuw/ Een aantal boerderijen langs de 's-Gravenweg staan er nog steeds en een paar familienamen komen ons bekend voor. Forensen was niet nodig, alle dagelijkse voorzieningen waren in het dorp aanwezig, tot verse zalm aan toe. Er waren zelfs meer herbergen dan nu hotels! Maar een vetpot was het voor de meesten niet en de recente oorlogservaringen zullen voor onrust hebben gezorgd, in 1674 in Cappelle op d'IJssel.

Suus Boef-van der Meulen

¹ Zie bv. Luc Panhuysen: Rampjaar 1672; hoe de Republiek aan de ondergang ontsnapte. Amsterdam/Antwerpen, 2009.

² Frans van Es, Paul Weyling, Hans Bolkestein en Pieter Breedijk: Het boerenerfgoed van Capelle aan den IJssel. HVC en AVW Vakpers BV, z.j.

³ www.gemeentearchief.rotterdam.nl

Philip en diens zoon Pieter Verhagen

Philip, ook wel Philippus Gijsbertse Verhagen, (roepnaam Flip), jongeman van Aalburg, huwt op 13 maart 1740 in Capelle met Ariaantje Pieterse Ouweleen. Op 6 februari 1742 wordt ten overstaan van notaris Herbert van der Meij in Rotterdam een testament opgemaakt. Hun zoon Pieter Verhagen wordt op 27 juni 1742 in Capelle gedoopt; hij bleef enig kind.

Philip is timmerman / aannemer; daarnaast investeert hij in ‘vastgoed’. Hij koopt op 9 januari 1755 voor f 455 *een hegt en sterk doortimmerd en wel ter neringe staand huis, erff en schuur staand en leggende op de dorpe van Capelle, strekt van Wiggert van Cappelle's († 1752, nu het Van Cappellenhuis, Dorpsstraat 164) kinderen aff oost op tot de Heere straat off 't Dorp toe belent ten noorden Jan Leendert van Dam en Barend Loman ten zijden den neervoet van den dijk* voor f 445. Deze Heerestraat lag destijds achter de N.H. Dorpskerk, mogelijk als zijstraat van de haaks op de dijk staande Tuinstraat, waar nu de Torenhof ligt. Kaarten van dit gebied bestaan niet, maar misschien vinden we aan de hand van andere notariële akten nog eens nieuwe *belendende percelen* waaruit de precieze ligging valt op te maken.

Op 6 maart 1766 koopt Philip Verhagen in een door de Diaconijnen Armmeesteren gehouden veiling voor f 230 *een halff huijs en erff staande en leggende op dezen Dorpe strekt van de Ambagts Stoep aff zijd op tot in den IJssel toe, belend ten oosten Aart Jongerbloedt en ten westen Willem Kalkman.*

Ook koopt hij op in deze veiling voor f 130 de andere helft van dit huis, belend ten oosten de erfgenamen van Cornelis Vos, en ten westen Willem Schreuder. Deze twee huizen, gescheiden door een brandmuur, stonden op de plaats waar u thans Dorpsstraat 158 vindt en zij werden in 1791 onder anderen bewoond door Philip Verhagen.

De betalingen vinden op 1 mei plaats, wanneer de verkopeningen voor Schout en Schepenen worden getransporteerd (bron: GAR 9/493). De datum 1 mei – en ook wel 1 november – werd veel gehanteerd omdat het gebruikelijk was dat de huur- en pachttermijnen dan verstreken. Op 1 mei moest het gewas nog worden ingezaaid en de oogst was eind oktober wel zo ongeveer binnengehaald.

Ariaantje overlijdt in december 1776 waarna vader Philip Verhagen als *geïnstatueerde erfgenaam* op 6 december 1784 zijn bezittingen in de Oude Plaats overdraagt aan zijn zoon:

- 1) *een huis off vier wooningen onder een dak en erf strekkende tot in den IJssel belend ten westen de sleusen van den Heer van Cappelle.*
- 2) *Een huis, timmerwinkel, houtloots belend ten westen 1).*
- 3) *Een huis en erf belend ten westen 2) ten oosten de weduwe A. van den Pols.*

Deze overdracht omvatte ook de werktuigen van de timmerwinkel.

Aan de Heer van Cappelle was erfpacht verschuldigd. (bron: GAR 9/473)
De in 1) bedoelde sluis lag in Schielandsch Hooge Zeedijk waar in de Oude Plaats nu het afwateringsgemaal staat. De vier woningen hebben daar tot 1924 gestaan, toen Vincent Hubertus van Riemsdijk (1863-1964), fabrikant van rietmatten, daar zijn huis liet bouwen, nu Dorpsstraat 56 en gemeentelijk monument.

Rond 1800 trouwt Philip met Tona Griffijn, de weduwe van Jan van der Werff. In november 1800 laten zij een testament opmaken (bron: GAR 9/3118). Op 17 februari 1801 geeft Philip Verhagen aan Witte van Cappellen Pieterzn, *secretaris* van Gouderak, volledige bevoegdheid om namens hem te handelen (GAR 9/3118). Zowel Tona (77 jaar) als Philip (87 jaar) overleden in 1803 aan *verval van krachten*. Tony werd op 13 mei begraven; Philip op 12 december 1803 in *het Choor* van de Dorpskerk.

Pieter Verhagen

Pieter Verhagen (1742-1823) trouwt op 10 november 1776 met Dirkje Jongejan uit Ouderkerk aan den IJssel; zij zou op 26 maart 1790 worden begraven. Pieter moet vanaf zijn geboorte tot 1792 bij de timmerwinkel in de Oude Plaats hebben gewoond.

Op 18 juli 1791 verkoopt Pieter Verhagen aan Jacob Bravenboer enkele huizen in de Oude Plaats waaronder Verhagen's eigen *Huijs Timmer Winkel, Hout Loos en Erff*. (bron: GAR 9b/486 nr. 159). Jacob Bravenboer trouwde op 19 februari 1792 met Neeltje Hoogendijk (dochter van scheepstimmerman Cornelis Willemsz Hoogendijk en Annigje Ouweleen), zodat dit laatste huis met winkel omstreeks 1 mei wel zal zijn opgeleverd. Het huis heeft in 1807 het nummer N46 (na 1920 Dorpsstraat 62, oostelijk van het huis van Van Riemsdijk, ligt buitendijks en wordt dan bewoond door *huistimmerman en koopman* Bravenboer met zijn gezin van (inmiddels) vijf kinderen.

Dorpsstraat 56

Op 23 december 1791 koopt Pieter Verhagen van Arij van Dam *een Huijs en Erff staande en leggende op dezen Dorpe, strekkende van den dijk aff, zijd op, tot in den IJssel toe, belend ten oosten Arij Brouwer, ten westen Philip Verhaagen*, d.w.z. Verhagen Senior (bron: GAR 9b/486 nummer 161). Arij van Dam had dit huis op 20 januari 1784 voor f 640 gekocht van Jan van Dalem, optredende namens zijn moeder *Hilletje van Dalem, woonende tot Zevenhuizen*. De oplevering zou per 1 mei 1792 plaatsvinden. (bron: GAR 9b/486).

Arij van Dam was *touwspindler* van beroep. De touwslagerij van de familie Van Dam bestond reeds in het begin van de zeventiende eeuw en heeft voortbestaan tot in de tachtiger jaren van de twintigste eeuw.

Verhagens tegenprestatie bestaat hieruit, dat hij aan Van Dam en Pieter de Graaf, *geswagers*, een *Huijs Schuur en Erff staande en leggende op dezen Dorpe* moest leveren, *streckende van de Wed: Witte van Cappellen aff oost op tot 's Heerenstraat den kooper Pieter de Graaff en Jan Vermeij belendend, ten noorden den kooper Pieter de Graaff en Jan Vermeij* (deze was *broodbakker op den Dorpe*), *ten zijden den neervoet van den dijk*. Dit huis was in 1755 aangekocht door vader Philip, die het sindsdien had verhuurd en Pieter nu de financiering verschafte. De hier genoemde weduwe Neeltje van Cappellen-Hoogendijk (*1711, jongste dochter van scheepsbouwmeester Cornelis Hoogendijk en Adriaantje Eeuwouts van Kralingen, en schoonzuster van Wiggert Pieters van Cappellen) woonde op nummer N77, thans Dorpsstraat 166. De ruil tussen de Verhagens en Van Dam geschiedt niet geheel met gesloten beurs, want Van Dam moet nog f 300 in contanten bijbetalen: *dat den Koo-*

Rietmattenfabriek met opslag aan de Dorpsstraat van VAD van Riemsdijk - ongeveer op de plaats waar nu het appartementengebouw 'IJsselpoort' staat.

per aan den Verkooper op het Doen van het Transport gereed zal betalen drie hondert guldens.

Pieter zal het van Arij van Dam gekochte huis, dat tot 1 mei 1792 was verhuurd, na oplevering hebben gesloopt om er zijn nieuwe woning met adres N73, nu Dorpsstraat 160 (rijksmonument), op te zetten. Zoals gezien bezat Pieter Verhagen tot 1792 een timmerwinkel, maar moet hij daarnaast gedeeltelijk naar het boerenbedrijf zijn overgestapt en werd de schuur gelegen naast en oostelijk van zijn nieuwe woning (ook) een stal.

Na het overlijden van Pieters vader (en buurman) Philip Verhagen heeft Pieter waarschijnlijk vaders huis – mede op instigatie van ‘zaakwaarnemer’ Witte van Cappellen Pieterzn ? – verkocht aan diens vader Pieter van Cappellen (1732-1808), getrouwd met Jannetje (de) Zeeuw. Vermoedelijk heeft Pieter de twee woningen gesloopt en aldaar in 1804 het nu nog bestaande huis en gemeentelijk monument Dorpsstraat 158 gebouwd.

Dat Pieter Verhagen dit heeft gebouwd lijkt aannemelijk, mede doordat – volgens kenners – dezelfde goede kwaliteit ijsselsteen is gebruikt als voor zijn eigen huis. Bovendien bezit de huidige huiseigenaar een oude foto van vóór de grote verbouwing en uitbreiding van 1909 door scheepsbouwmeester Leendert Vuijk Azn (1869-1926), waarop is te zien dat de achtergevel met drie markante puntdaken en twee binnengoten dezelfde stijl ademde als Pieters eigen huis. Het nieuwe huis was – naar de maatstaven van destijds – erg groot voor één bejaarde bewoner (en na 1800 voor

Het schild boven de ingang van de Dorpskerk

twee), zodat het niet logisch is dat Pieter dit huis nog voor vader Philip zal hebben gebouwd. Hoe groot blijkt, dat toen in 1862 dit huis door de toenmalige burgemeester Otto Hoogendijk (1791-1887) voor de gemeente Capelle aan den IJssel werd aangekocht het behalve drie dienstvertrekken een kleine raadzaal en een kamer met bedstede en keuken voor de *raadhuishbewaarder* kon bevatten. Het huis zou tot 1909 als gemeentehuis dienst doen

Mogelijk was Pieter Verhagen in 1806 niet alleen opziener maar zelfs de feitelijke bouwer van de nieuwe toren van de N.H. Dorpskerk, nadat de vorige toren als gevolg van bouwvalligheid moest worden afgebroken. Boven de ingang van de toren en de kerk hangt een schild met de volgende tekst: *Deze toren is herbouwd onder het bestuur van Daniel Metzelaer en Leendert van Dijk kerkmeesters. Pieter Verhagen opziener. De eerste steenen zijn gelegd door Ary Metzelaer Da.zoon en Pieter Van Dijk op den 19 van Juny in de jare 1806.*

Pieter Verhagen wordt in 1807 voor de *lage vierschaar* (de lokale rechtspraak) van Capelle gedaagd. Hij heeft voor rekening van de kerk verscheidene torens en kerken in het Overmaasse land moeten bekijken. Dat hij deze ook heeft gerepareerd blijkt uit het feit dat anderen zijn werk voor 24 stuivers per 1000 stenen hadden willen uitvoeren. Hij wordt er door zijn concurrenten van beschuldigd een zodanig hoge rekening te hebben ingediend dat hij er een gouden horloge aan heeft overgehouden Na twee hoorzittingen worden er tussen partijen onderhandelingen gevoerd, met als resultaat dat de beschuldigingen worden ingetrokken. Bij uitspraak van 16 maart 1808 wordt Verhagen van alle blaam gezuiverd. (bron: GAR 9b/486)

Uit de gemeentelijke adressenlijst van 1807 blijkt, dat Verhagen dan op N73 een boerenbedrijf heeft, bestaande uit een huis, erf, tuin en stal, gelegen in *de buitengors*. Hij is *bouwman*, veehouder in dit geval, met 13 morgen (à 600 roeden van 8.515,80 m²) weideland in eigendom. Dankzij dit land was hij in de periode 1789-1794 ook een van de schepenen geweest. Verder bezit hij koeien, 2 paarden en 4 schapen, waarover hij fiscaal wordt aangeslagen. Als weduwnaar bewoont hij het huis met één kind en een dienstbode. Dat kind is zijn op 30 oktober 1782 geboren dochter Ariaantje. Zij trouwt op 15 oktober 1809 met de 21-jarige Adrianus van Cappellen, die in 1810 zijn 1/6e erfdeel in de steenplaats *de Kouwenhoek* van zijn in 1806 overleden vader Willem van Cappellen verkoopt aan zijn broers en zuster; in 1812 is hij *laboureur* (arbeider), in 1816 *bouwman* en later Gedelegeerde en Ontvanger der Accijnzen. Het ligt in de rede dat het jonge echtpaar bij (schoon)vader Verhagen in huis trok, temeer daar deze toen reeds 67 jaar oud was. Pieter Verhagen overlijdt als rentenier op 2 februari 1823 ten huize van de buurman op N74.

Ger Mulder en Paul Weyling

Joke de Lange ontmoet Louis van Dijck (mei 2011)

Louis is geboren in 1955 in Hollandia te Nieuw Guinea. Tot en met zijn zesde jaar is hij daar opgegroeid en naar de kleuterschool gegaan. Louis heeft een jongere broer. Zij wonen beiden in Capelle aan den IJssel, evenals hun ouders.

Eind jaren vijftig tot 1962 speelde in de internationale politiek de Nieuw-Guinea kwestie omdat de nieuwe republiek Indonesië eiste dat Nederland ook Nieuw Guinea, als voormalig deel van Nederlands Indië, aan de regering Soekarno zou overdragen. Vanaf 1960 werden parachutisten gedropt van het Indonesische leger. Zij waren jong, slecht bewapend en leden honger in de jungle. Vaak gaven zij zich over, er werd weinig echte strijd geleverd.

Ouders vertelden hun kinderen dat de Indonesische soldaten hen kwamen roven om op te eten, dus “niet alleen het bos in gaan”. Ter geruststelling moesten Nederlandse soldaten soms scholen bewaken.

Onder zware internationale druk vond de overdracht plaats in 1962, werd Nieuw Guinea bij Indonesië getrokken en was het geen Nederlandse kolonie meer.

“Toen de geallieerden in 1944 vanuit het vasteland van Nieuw Guinea begonnen aan de herovering van de Pacific, hadden de Japanners zich voor de kust ingegraven op het eiland Biak. Uiteindelijk zijn de laatste Japanners, die zich weigerden over te geven, in hun onderaardse schuilplaats met benzine overgoten en in brand gestoken. Op die plek staat nu een herdenkingsmonument.”

De vader van Louis werkte in Nieuw Guinea als ambtenaar bij het Gouvernement. Op Nieuw Guinea wonen Papoea's, de oorspronkelijke bewoners die etnisch verwant zijn aan de Australische Aboriginals. Het eiland had lang geleden vastgezetten aan Australië.

Soekarno wilde na de Indonesische onafhankelijkheid dat Indo's (gemengdbloedigen met zowel Indonesisch als Nederlands bloed) bewust kozen voor Warga Negara (de Indonesische nationaliteit) of vertrokken naar Nederland. In de loop van de jaren vijftig vertrokken de meesten naar Nederland. Een klein deel koos voor de Indonesische nationaliteit en bleef.

Maar kort nadat Indonesië zelfstandig was geworden, vertrok de vader van Louis naar Nieuw Guinea, het zogenaamde Papoealand. Dit deel van voormalig Nederlands Indië bleef kolonie van Nederland. Een toekomst in Nederland dat zich nog herstelde van de oorlog, leek hem onaantrekkelijk.

Helaas eiste Indonesië ook Nieuw Guinea op als onderdeel van het totale territorium van het vroegere Nederlands Indië. Dit escaleerde tot “ons laatste oorlogje”. Onder zware internationale druk moest Nederland toegeven en werd Nieuw Guinea uiteindelijk overgedragen aan Indonesië. En voor de 3^e keer moesten de ouders huis en haard verlaten (tijdens de Japanse bezetting, tijdens de Bersiap en daarna weer in Nieuw Guinea).

Zijn ouders vertrokken snel naar Nederland. Louis moest al zijn speelgoed achterlaten. Zijn ouders bestelden altijd speelgoed bij de Bijenkorf uit een boekje, zoals een zwembadje en een zandbak. Omdat hij zo lang enig kind was gebleven had Louis veel speelgoed. Ook hun hond kon niet mee. Zij moesten hem gewoon achterlaten. De hond bleef zo lang hij kon jankend achter hun Volksbusje aanrennen. Dit was het laatste beeld dat Louis van hem zag.

Vooraf zijn moeder had het heel moeilijk met de gedwongen verhuizing. Zij had tijdens de Japanse overheersing als zgn. buitenkamper geleefd omdat haar moeder volbloed Javaanse was (haar vader was KNIL soldaat en werd als dwangarbeider in Japan tewerkgesteld). Haar man was tijdens de oorlog krijgsgevangene in Birma waar hij aan de beruchte spoorlijn moest werken. Zijn broer en neef zijn daarbij overleden en later in Thailand herbegraven.

Nadat zijn vader het gezin had geïnstalleerd in Nederland ging hij weer terug om nog zaken af te ronden in Nieuw Guinea.

Louis woonde met zijn moeder en broertje in een kleine flatje in Overschie, bij zijn oma en waar meerdere familieleden al woonden. Dat was niet te doen, zoveel familieleden in een klein flatje. De oma van Louis sprak nauwelijks Nederlands en kon niet lezen en schrijven.

Moeder en de kinderen kwamen voor een klein jaar te wonen in het pension Maas-hotel in Delfshaven, waar toen “spijtoptanten” woonden. Die werden door Louis’ vader beschouwd als lafaards omdat zij eerst gekozen hadden voor een Indonesische nationaliteit maar later spijt kregen en alsnog naar Nederland kwamen. Omdat zijn ouders geen spijtoptant waren, maar indertijd voor Nieuw Guinea gekozen hadden, wilden ze zich onderscheiden: alle kinderen van het pension gingen naar de protestantse school, dus Louis ging naar een katholieke school met alleen blanke leerlingen en voelde zich wel eens kwetsbaar.

Na school stonden Nederlandse kinderen hem soms op te wachten. Dit gebeurde als er weer eens ruzie was tussen de Indo’s van het pension en Nederlanders uit de buurt. Louis hield het in de gaten en zorgde dat hij niet tussen het gevecht kwam.

In 1963 kwam het gezin aan de Reigerlaan te Capelle a/d IJssel te wonen. Capelle was toen een toewijzingsgemeente.

In de nieuwbouwflats van de vogelbuurt in Middelwatering werden telkens twee Indische gezinnen per flat geplaatst. Louis was toen acht jaar en ging naar de 3de klas van de openbare Prof. Dr. van der Leeuwsschool. Hij was hier snel gewend, ook

aan het gangbare pindawoord dat toen gebruikt werd voor mensen uit Indonesië. Louis ging niet naar de (christelijke) school waar de Molukse kinderen naar school gingen: de Prof van der Gunningschool. Hij voelde zich snel geaccepteerd hier.

De Koperwiek was toen in aanbouw. Er waren ondergelopen bouwputten waar Louis speelde met zijn broertje, o.a. vlotje varen. Gevaarlijk want zij konden geen van beiden zwemmen.

Ter hoogte van de Hoven was opgespoten grond om het daar bouwrijp te maken en daar plukte hij wilgenkatjes om te verkopen. In de drassige grond was hij bijna verdronken.

Moeder raakte in die tijd enkele malen overspannen en moest opgenomen worden. Vooral ook door het besef dat zij nooit meer terug zou kunnen gaan naar Indië / Indonesië. Vader werkte en Louis en zijn broertje kwamen bij een tante in Oegstgeest en later bij hun oma te wonen.

Met zijn broertje trok Louis er vaak op uit. Zij speelden ook bij scheepswerf Vuyk aan de IJsseldijk. Op een strandje bij de werf kon je met roeiboten spelen die vastlagen. Daarbij is zijn broertje bijna verdronken.

Met eb kon je onder de werf kruipen. Bij vloed kon je niet meer terug, en dat was spannend. Zij staken kaarsjes aan en hadden eten bij zich en wachtten dan tot het water weer zakte.

Gelukkig wist zijn moeder hier niets van en zijn vader die de hele dag werkte ook niet.

In de zesde klas moest de vervolgopleiding bepaald worden en werd Louis naar de J.C. de Glopper Mulo gestuurd, omdat zijn vader ambtenaar was. Later, toen hij via de Havo in Capelle Schenkel op de lerarenopleiding terecht kwam, heeft hij hier nog een deel van zijn stage gedaan bij zijn vroegere docent geschiedenis.

In 1972 kwam het gezin in de toen pas gebouwde Purmerhoek te wonen.

In 1977 vertrok Louis uit Capelle. Na omzwervingen via Krimpen a/d IJssel en Rotterdam kwam Louis in 1998 weer in Capelle te wonen. In deze periode was Louis maatschappelijk zeer betrokken bij verschillende organisaties. Hij speelde ook in een band.

Het onderwijs is veranderd, vindt hij. De jongeren zijn meer volwassen maar hun scholingsniveau lager. Als coach en docent in het MBO (toerisme) werkt Louis in Rotterdam; in Capelle Schollevaar heeft hij zijn woonplek gevonden.

Onlangs, in april, waren zijn ouders 60 jaar getrouwd, zij wonen nog steeds in de Purmerhoek. Zijn vader, die dit jaar 90 jaar wordt, gaat nog alleen naar Feyenoord toe.

JUFFROU LEUSINK

Hans Leusink uit Brummen werkt aan een biografie over zijn tante Alie Leusink (Aaltje, 1894-1987) en zou graag in contact komen met mensen die haar hebben gekend en/of iets over haar leven in Capelle aan den IJssel kunnen vertellen.

Namen die hij in de omvangrijke nalatenschap van zijn ongehuwde tante tegenkomt zijn onder andere Bouchard, Van Erkel-Hofland, Heuvelman, Langeveld (hulp in de huishouding), Roetman, Van der Schaar, Sietses, Van Straten, Van Tubergen, Verloop, Visser en Van de Zande-van Loo. Deze mensen zullen inmiddels zijn overleden, maar wie weet kunnen nabestaanden van hen nog wat voor Hans betekenen. Hans woont aan de Kaniestraat 2, 6971 KJ Brummen en is bereikbaar onder telefoonnummer 0575-56008 of e-mail hauleusink@gmail.com.

Wie was ‘juffrouw Leusink’?

Juffrouw Leusink genoot in de jaren dertig, veertig en vijftig van de vorige eeuw grote bekendheid in Capelle aan den IJssel. Zij was een ondernemende, sociaal bewogen vrouw die niet alleen actief was in de Capelse politiek, maar zij droeg ook op andere fronten in het maatschappelijk leven van Capelle meer dan haar steentje bij. Alie Leusink werd op 19 februari 1894 te Zwolle geboren, als de jongste dochter van Hendrik Leusink (1857-1940) en Geesje Westera (1860-1947). Achttien jaar oud kwam zij van school. Wat Alie direct daarna deed is niet duidelijk, wel is bekend dat zij zich al in 1918 aansloot bij de Sociaal Democratische Arbeiderspartij (SDAP) en ook actief was in de Arbeiders Jeugd Centrale (AJC), de Bond van Sociaal Democratische Vrouwenclubs en het Instituut voor Arbeidersontwikkeling. In 1921 verhuisde zij naar Hengelo en trad daar als *calqueuse* in dienst bij de Machinefabriek Gebr. Stork & Co, om drie jaar later in hetzelfde vak bij de Maatschappij van Scheeps-en Werktuigbouw ‘Fijenoord’ in Rotterdam een dienstverband aan te gaan. Daar werd zij op 1 februari 1932 ontslagen door ‘slapte’ in het bedrijf.

Inmiddels inwoner van Capelle, werd Alie op 15 juli 1931 benoemd als het eerste vrouwelijke gemeenteraadslid, 8 jaar later was zij de eerste vrouwelijke wethouder in Capelle. In het laatst van de Tweede Wereldoorlog bekleedde zij gedurende de tijd dat burgemeester Verloop zat ondergedoken niet onverdienstelijk het ambt van loco-burgemeester. Ook na de oorlog vervulde zij het raadslidmaatschap, nu voor Partij van de Arbeid (PvdA), die ontstond in 1946 na een fusie van SDAP, VDB (Vrijzinnig Democratisch Verbond) en CDU (Christelijk Democratische Unie). In 1958 nam ‘juffrouw Leusink’ afscheid van de raad en beëindigde tegelijkertijd haar lidmaatschap van de PvdA. Dat was niet uit onvrede met het plaatselijk

beleid maar met dat van de landelijke partij, die volgens haar zich schuldig maakte aan vriendjespolitiek en volksverlakkerij.

Naast haar activiteiten voor de SDAP en later PvdA, was 'juffrouw Leusink' in het Capelse gedurende kortere of langere tijd eveneens actief als secretaresse van de SDAP (afd. Capelle aan den IJssel), de Vereniging voor Ziekenhuisverpleging, Woningbouwvereniging Volksbelang, de Vrouwenpropagandacommissie, Volksonderwijs en de Plaatselijke Plan-Commissie; als bestuurslid van de Coöperatie en als vrijwilliger voor het Rode Kruis, de Vrouwelijk Vrijwillige Hulp (VVH) en vele andere organisaties en verenigingen. Alie Leusink overleed in 1987, 93 jaar oud.

Paul Weyling

Alie Leusink slaat als secretaris van de Woningbouwvereniging Volksbelang de eerste paal voor de woningen aan de Willem de Zwijgerlaan (1958), thans Rembrandtsingel.

OOK HVC

Activiteiten van HVC leden

Sinds het huis-aan-huis blad Het Kanaal ook in Capelle verschijnt, is de rubriek Toen & Nu daarin eens per 14 dagen aan Capelle gewijd.

De auteur, Adri den Boer, is al zeer lang HVC-lid.

Artikelen van Den Boer zijn ook op de website groenhartarchieven.nl/weblog na te lezen, wanneer deze Zuidplas betreffen of de combinatie Zuidplas en Capelle (zoals het artikel van 10 augustus over spoorongevallen in de beide gemeentes)

Vragen

Soms zijn mensen op zoek naar (een deel van) hun familiegeschiedenis wanneer die zich in Capelle heeft afgespeeld. Een vraag hierover bereikte Paul Weyling. Hij schreef het artikel 'Juffrouw Leusink' elders in deze Nieuwsbrief.

Ook het secretariaat van de HVC krijgt met enige regelmaat vragen binnen. De meest recente is een vraag van de heer Poortier uit Rijswijk die een wetenschappelijke publicatie voorbereidt over vernoemingen van de dichter Hendrik Tollens in straatnamen.

Zijn vragen:

In welke tijd is de naam aan de straat gegeven

Staat er een onderschrift op het naambordje

Is er documentatie over deze naamgeving

Heeft de gemeente een commissie die het bestuur adviseert

Is daar een verslag van overgebleven

Zijn er afleidingen van de straatnaam (bijv. snackbar Het Tollenshoekje)

Zijn er mensen die over dit onderwerp informatie hebben? Graag een berichtje naar de redactie.

De Gemeente Capelle liet desgevraagd weten dat de naam bij benadering tussen 1950 en 1960 aan de straat is gegeven (de eerste bouwvergunning werd in 1958 afgegeven) en dat verdere informatie mogelijk te vinden is in de studiezaal van het Gemeentearchief Rotterdam....

(Bijdragen voor deze rubriek aan j.specht@ziggo.nl)

REACTIES VAN LEZERS

Aanhanger

Er werd een positieve reactie ontvangen van de heer Jan Twigt uit Nieuwerkerk (maar wel lid van de HVC), die ons liet weten dat wij voor het gebruik van een aanhangwagen altijd een beroep op hem kunnen doen.

Waarvoor dank.

Capelle aan den IJssel, De Geschiedenis

Op deze vraag van uw redacteur werd door diverse mensen gereageerd. Ook hiervoor hartelijke dank. Inmiddels is het boek in zijn bezit.

Eén reactie vermeldde een website waarop gezocht kan worden naar niet meer in de handel zijnde boeken:

www.boekwinkeltjes.nl

De heer De Groot liet weten dat hij zelf op zoek is naar het boek: Waar Maas en IJssel samenkomen.

De geschiedenis van Capelle

Nu we het toch over boeken hebben, Hans Bolkestein zou graag in het bezit komen van de twee delen van "Inventaris van de Archieven van de gemeente Capelle aan den IJssel" van H. ten Boom.

OPROEP

Gaat u opruimen, maakt u uw zolder of kelder leeg en u komt Capelle memorabilia (bekers, medailles, rapporten, foto's, boeken e.d.) tegen? Gooi ze niet weg, maar neem contact op met de redactie via tel. 010 - 284 79 09 of email hvc-capelle@hetnet.nl

WAT LIGT ER OP DE PLANKEN VAN HET DEPOT?

Kennelijk wordt de Nieuwsbrief meteen na ontvangst (goed) gelezen, want er werd direct - we kunnen gerust zeggen massaal - gereageerd op de vraag: wat is dit voor een “tangetje”. Per e-mail, brief, briefkaart, mondeling en telefonisch kwamen de meldingen binnen, waarvoor we de volgende personen hartelijk bedanken:

Dhr. of mevr. A.E.Kolff, mevr. A. van Put, mevr. A. Berlijn, mevr. M.J. de Zoete-Roosen, mevr. J. Wiegmann, dhr. of mevr. Herruer (Herrner?), mevr. M.L. Veldkamp-Neef, mevr. D. v. Noort, dhr. L. v. Wingerden, dhr. Schadek, mevr. Goudriaan en mevr. I. Tirion-Beijerinck.

Men was eensgezind (op één na): het betreft een apparaatje om glacé handschoenen op te rekken. De stompe bek werd in de vingers gestoken, de handgreep ingedrukt waardoor de bek opening en zo werden de vingers verruimd.

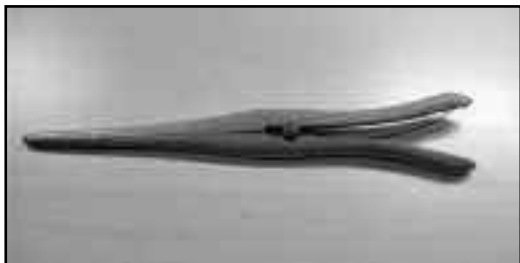
Mevr. Veldkamp schreef dat haar moeder (81 jaar) het direct herkende. *“Wanneer je vroeger bij Gerzon, Bijenkorf of Lembok leren handschoenen kocht dan werden deze door de verkoopster opgerekt met zo'n tangetje”*.

Mevr. Berlijn vertelde in een uitgebreide brief hetzelfde en voegde er aan toe *”nieuwe handschoenen liggen geplet in dozen, kijk maar naar de handschoenen die Beatrix losjes in haar hand houdt - nooit gebruikt, de vingers zo plat als een dubbeltje”*.

Mevr. de Zoete herinnerde zich dat haar moeder haar dunne leren zomerhandschoenen met zachte zeep waste en daarna voorzichtig de nog vochtige vingers oprekte met het apparaatje. Dat herinnerde mevr. Goudriaan, die nog in het bezit is van een houten exemplaar, zich ook van háár moeder.

Mevr. Wiegman is van mening dat het (ook) gebruikt werd bij het maken van bijv. schoudevullingen en de kraag van een jas. Met de tang werden plukjes paardenhaar in de hoekjes geduwd.

Aartje Bernhart

De houten versie van het ‘tangetje’ voor het oprekken van handschoenen.

(Eigendom mevr. J. Goudriaan)

Colofon

HVC

HISTORISCHE VERENIGING
CAPELLE AAN DEN IJSSEL

Lijst van bestuursleden

Voorzitter	Mevr. A. van den Bremen	010 284 95 48
Secretaris/PR	Dhr. J.M. van Leest	010 458 65 05
Penningmeester/ Ledenadministratie	Mevr. A. Swets	010 450 68 83
Exposities/Voorlichting	Mevr. A. Scheffer	010 421 64 18
Facilitair Beheer	Dhr. J. Specht	010 284 79 09
Educatie	Vacature	
Collectievorming en-beheer	Vacature	
Eindredactie Nieuwsbrief	Dhr. J. Specht	010 284 79 09
Website	www.hvc-capelle.nl	
Email	hvc-capelle@hetnet.nl	

Historisch Museum, Bermweg 13, gevestigd in het Jan Anne Beijerinck-gemaal, is iedere zaterdag geopend voor het publiek van 13.00 - 16.00 uur. Toegang gratis.

Telefonisch bereikbaar onder nummer 010 450 00 80

Van Cappellenhuis, Dorpsstraat 164, herbergt één van de mooiste Regentenkamers van Nederland. HVC medewerkers kunnen er op aanvraag een rondleiding verzorgen. Ook groepen zijn van harte welkom. De toegang is gratis. Contact: hvc-capelle@hetnet.nl

Dief- en Duifhuisje, Nieuwe Laan 11. Het kleinste museum van Nederland vertelt de historie van het voormalige Slot van Capelle. Iedere 2e zaterdag van de maand geopend van 13.00 – 16.00 uur in de periode juni tot en met oktober. Toegang gratis.

Nog even dit.....

Het Bestuur van HVC streeft er naar om met haar leden met de beschikbare mogelijkheden te kunnen communiceren.

Zij zou daarom ook graag beschikken over de email adressen van de leden.

De Nieuwsbrief blijft uiteraard de belangrijkste informatiebron van de vereniging, maar om u op de hoogte te kunnen houden van bijvoorbeeld tussentijdse activiteiten, vragen wij u ons uw email adres te sturen:

hvc-capelle@hetnet.nl

AVW Vakpers/BV

HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSSEL

Secretariaat: Postbus 136, 2900 AC Capelle aan den IJssel
Redactieadres: Rogaland 27, 2905 AP Capelle aan den IJssel

Telefoon: 010 - 284 79 09

Email: j.specht@ziggo.nl